

BUITEN

16^E JAARGANG N^O. 18.

ZATERDAG 6 MEI 1922.

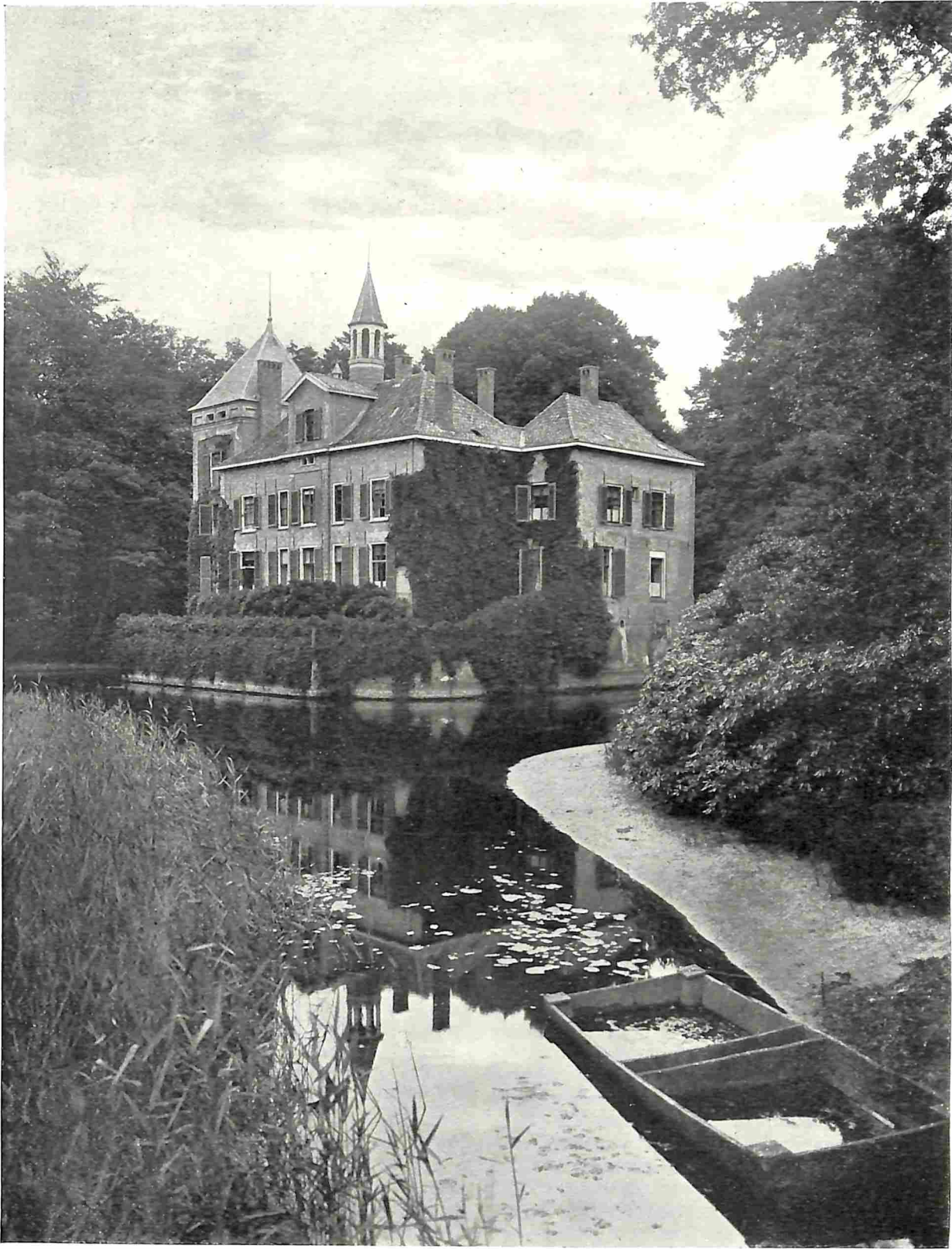

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS DE HAERE NABIJ DIEPENVEEN, GEZIEN VAN HET ZUIDWESTEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE VERDWENEN DOCUMENTEN (18), UIT HET AMERIKAANSCH VAN GARDNER HUNTING	BLZ. 205
DE BLOEMENTUIN, DOOR N. V.	207
HET LANDGOED DE HAERE, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 205, 208—212
LENTELEVEN, DOOR A. L. BROER	BLZ. 208
BIJ DEN PUT, EEN SERVISCH VERTELLING, BEWERKT DOOR A. H. K. MILO.	210
ANNECY, DOOR H. B., GEÏLLUSTREERD.	213
„PENNINCKSHOEK” TE DEVENTER, DOOR A. L., GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 214—215
WAT IS INSTINCT? DOOR C. BINGHAM NEWLAND (VERVOLG).	BLZ. 215
DE SCHIEDAMSCH EN ROTTERDAMSCH POORTEN TE DELFT IN DE 18E EEUW, ILLUSTRATIE.	216

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geheve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE VERDWENEN DOCUMENTEN.

18) Uit het Amerikaansch van GARDNER HUNTING

„Ik ken de streek,” sprak zij eenvoudig, toen ik aankwam en mijn last in de tonneau wierp.

„Ik antwoordde niet, maar zette de motor aan. Toen liep ik een eindje vooruit, maar ik was bijna niet in staat het pad tusschen de boomen te vinden.

Toen kreeg ik een idee. In de gereedschapskist was een pak met olie doortrokken werk en ik maakte een toorts door dit aan een stok vast te binden. Ik stak ze aan en bij het licht van de vlam liet Donna den grooten wagen keeren en bracht hem in het karrespoor. Daar stak ik de lampen aan en trapte mijn vlammeende toorts uit in de modder van den greppel. En binnen vijf minuten waren wij de helling af in de richting van de brug.

Ik had naast het meisje plaats genomen. Ik vermoedde gevaar en moeilijkheid bij de brug, maar ik sprak hierover niet want zij liet in het begin de auto langzaam loopen. Zoodra echter het licht van de groote lampen van onzemachine op de geul viel, wist ik dat ons moeilijkheden wachtten. De heele, groote bedding in de heuvelhelling waar dien ochtend een groote, maar niet gevaarlijke stroom was geweest, was nu boordevol met schuimend, bruin water dat over de brug heen schoot, terwijl reeds een stuk van de leuning was weggeslagen.

Donna liet den wagen stilstaan.

„Dat is leelijk,” sprak zij. „Maar niet onverwacht”.

„Heb je het ook vermoed?” vroeg ik.

„O, ja,” sprak zij, „ik heb het al erger gezien. Ik zou den wagen nu niet over de brug durven brengen”.

„Nee,” zei ik, „is er een andere uitweg?”

„Hier is de oever van de rivier zelf,” antwoordde zij.

Zij knikte naar rechts. Op den hoogen oever was een gladde strook grond waarover de auto zou kunnen loopen, maar er was geen spoor van een weg. Ik keek ernaar maar kon niet ver zien, ofschoon het hier lichter was dan in het bosch. En terwijl ik keek, greep het meisje plotseling mijn arm.

„Er staat iemand naar ons te kijken,” fluisterde zij.

„Waar?”

„Aan den overkant. Kijk, bij die sumakboschjes”. Ik keek oplettend en kon de gestalte van een man onderscheiden. Hij stond zeer stil, maar toen ik hem eenmaal in het oog had, kon ik hem best zien.

„Hallo!” riep ik.

„Hallo!” antwoordde hij snel en kwam naar de brug toe. Hij had iets in zijn hand en ik schrikte, toen ik zag dat het een geweer was.

„Hoe is de brug?” vroeg ik.

„Kijk zelf,” antwoordde hij.

„Onveilig?”

„Voor zoo'n auto wel”.

„Waar kunnen wij oversteken?”

„Je kunt niet oversteken.”

„Geen brug in de buurt?”

„Er is een brug een mijl stroomaf”, fluisterde Donna. „Ik kan zoover langs de rivier rijden.”

„Je zal moeten blijven waar je bent,” riep de man, op onaangename toon.

„Liever niet,” antwoordde ik.

„Je kan hier niet oversteken, en ik zal het je ergens anders ook niet laten doen,” verklaarde hij kortaf.

„Jij zult het niet toestaan!” riep ik uit. „En waarom niet?”

„Omdat je den jongen Philbric met die rood-en-witte ijsmuts bij je in den wagen hebt. En de politie zoekt je”.

„Je vergist je,” riep ik uit.

„Dat doe ik niet,” antwoordde hij, „en wat meer zegt, als je liegt breng je je nog dieper in de knel dan je nu al bent. Ik kan schieten.”

Ik voelde Donna's hand op de mijne.

„Zullen wij het wagen?” fluisterde zij. „Ik kan in die kleeding — niet gepakt worden.”

„Wacht,” sprak ik.

Ik klom uit den wagen en ging naar de brug.

„Wie ben je?” vroeg ik.

„Ik ben onderschout — dat ben ik,” gromde hij.

„Wel, dan heb je de verkeerde menschen te pakken,” vertelde ik hem.

„Ik weet best, wie ik te pakken heb”.

„Wil je hierheen komen en zien wie wij zijn?”

Hij weifelde. Toen zei hij:

„Wil je, dat ik door dat water waad?”

„Niet als je over de leuning loopt,” zei ik.

„Ik wil niet over een leuning loopen”.

„Ik zal erover loopen en je erover heen dragen als jedaat geweer weglegt,” zei ik.

Hij lachte.

„Je zou er een heel vrachtje aan hebben” merkte hij op.

„Ik kan het gemakkelijk doen,” antwoordde ik. „Je vergist je omtrent dien jongen Philbric. Maar je kan zien dat ik niet Philbric ben en de persoon in de auto is een dame.”

„Lieg me niet voor,” zei hij.

„Ik lieg niet.”

Ik keerde mij naar Donna.

„Hij gelooft dat wij trachten hem voor te liegen, Miss Charlotte”, riep ik, den eersten naam gebruikend, die in mij op kwam. „Hij gelooft dat wij ontsnapte boeven of zooiets zijn. Wil u met hem spreken om hem te bewijzen dat u niet Harold Philbric bent?”

Het meisje lachte.

„Ik ben niet Harold Philbric,” riep zij. De kerel zweeg een oogenblik. Toen zei hij: „Ja, maar misschien heb je hem in dien wagen. Zoo is hij ontvoerd”.

„Zoo? Nu, hij is niet in die auto en hij is er niet mee ontvoerd. Deze auto behoort aan die dame.”

„Ja, ik mag niemands woorden gelooven”.

„Kom over de brug en kijk. Je kunt toch niet verwachten menschen hier te houden omdat je ze alleen maar verdenkt doordat ze een roode muts dragen.”

„Nee,” gaf hij toe. „Kom dan maar hier en dan zal ik, als jij mij vasthoudt, langs de leuning mee terugloopen.”

Met groote moeite liep ik door het water over de brug en toen ik bijna aan den overkant was, stak ik hem mijn vrije hand toe. Ik zag hem nu duidelijk bij het licht van de auto.

„Kom hier!” riep ik.

Hij bewoog zich niet. Hij schudde alleen maar zijn hoofd.

„Je moet mij den heelen weg over helpen,” zei hij. „Ik ben geen koorddanser”.

Ik begon argwaan te krijgen, maar ik werd woest en kreeg lust het uit te vechten.

„Best,” antwoordde ik, en stapte op den weg voor hem.

Hij hief zijn geweer op.

„Nu,” zei hij, „ben je hier. En je blijft hier. Beweeg je niet of ik schiet je vol hagel. Ik heb erg veel lust je dood te schieten”.

Eensklaps begon hij wild te schreeuwen. Op dat oogenblik herkende ik hem. Hij was de man met wien ik had gesproken in den nacht van mijn escapade te Cold Spring Farm, toen ik Judson Bain peper in zijn oogen had geblazen, en om informatie vroeg. Hij was de krullekop die bij de veranda had gestaan en mij had verteld dat het meisje, Lucella Westfall, naar Hart was gebracht, het dorpje, aan den voet van Old Drom. En hij herkende mij zeer zeker, want toen hij met zijn hulpgeschreeuw ophield, begon hij mij in mijn gezicht uit te lachen.

„Je denkt zeker dat wij hier in Cold Spring allemaal gek zijn,” zei hij. „Ik geloof dat het zien van jou een goed geneesmiddel zal zijn voor Judson Bains pijnlijke oogen.”

Het was plotseling, maar niet onverwacht.

Ik lachte.

„Zoo,” antwoordde ik hem, „je hebt mij nu te pakken, nietwaar?”

Ik schopte het water uit mijn natte laarzen en bukte mij alsof ik mijn natte broekspijpen wilde uitwringen. De man stond op tien voet afstand van mij en hij liet zijn wapen zakken, toen ik mij bukte.

In een ondeelbaar kort oogenblik greep ik een grooten handvol modder en wierp dien van onder op met een zwaai in zijn gezicht. Toen sprong ik opzij, en met een vaart naar hem toe met alle kracht, die ik uit oude voetbaldagen kon bijeen brengen.

Het geweer ging met een knal af, maar ik was ongedeerd. Het volgende oogenblik pakte ik hem bij zijn knieën en gooide hem ondersteboven als een baby. De tweede loop van zijn geweer werd in de lucht afgeschoten; ik tilde hem open droeg hem naar de rivier.

Ik had lust hem in het water te gooien, maar ik begreep dat dit een zekere dood voor hem beteekende en daarom smeed ik hem in het bruisende water op de brug, waar hij half stikte en gilte en hoestte en weer half stikte, tot hij bewegingloos voorover bleef liggen.

„Nu vooruit, lady!” riep ik uit. „Gauw, voor zijn vrienden hem te hulp komen.”

Ik sprong in de tonneau. Ik was te nat om naast haar te zitten.

„Bent u niet gewond?” vroeg zij.

„Neen,” antwoordde ik.

„Dan zullen wij de rivier volgen!” riep zij uit. „Wij zullen ze wel ontkomen”.

Er klonk moed uit haar toon en toen de wagen voortschoot begon ik vertrouwen te krijgen. Maar ik had mij te vroeg verheugd. Op het oogenblik van vertrek, hoorde ik den scherp knal van een geweer of een zware revolver, en een kwaadaardige steek in mijn linkerschouder vertelde mij dat ik getroffen was.

De schok was niet hard genoeg om mij omver te gooien. Het schot zond een hevige tinteling door al mijn zenuwen en scheen een oogenblik mijn arm verlamd te hebben. Maar het was niet ernstig. Maar de bedreiging was ernstig genoeg geweest. Ik stond op en greep mij vast aan den rug van de voorplaats, zoodat mijn lichaam het meisje beschermde en wij waggelden voort op den doorweekten grond met een zuigend geluid van onze wielen, maar met een plotselinge snelheid die een groote troost was.

Enige seconden verliepen. Toen kwam een tweede scherpe knal en ik kromp onwillekeurig ineen toen een kogel vlak langs mijn oor ging. Wie er ook schoot, hij was een goed schutter. Ik was overtuigd dat een volgende kogel mij zou treffen, maar er was geen betere manier om Donna te beschermen.

En ik had gelijk. De volgende kogel trof mij — in mijn zijde, onder het schouderblad en gleed langs een rib en het scheen alsof ik het been voelde schroeien. Maar het deed niet zoo'n hevige pijn als de eerste wond en het gelukte mij op de been te blijven. Het volgende oogenblik maakte de weg een bocht en wij waren buiten schot.

Ik ging tusschen de dekens op de groote achterbank zitten. Ik gevoelde mij een oogenblik duizelig. Toen verdween de duizeligheid en ik wist dat ik mijn zelfbeheersching niet zou verliezen.

Het meisje zat over het stuur gebogen en gaf de auto meer snelheid dan ik had durven wagen.

Maar wij waren nog niet veel verder gegaan toen zij de snelheid verminderde en zich omkeerde om met mij te spreken.

„De andere brug is bij het stadje Vernon,” sprak zij.

„Kunt u zoover rijden?” vroeg ik en durfde niet voorover leunen uit vrees het bloeden van mijn ergste wond te vermeederen. Ik voelde het bloed in mijn kleeren vloeien.

„Ja, maar zij zullen daar naar ons uitkijken.”

„Dan zullen wij het ergens anders moeten probeeren.”

„Ik geloof,” begon zij. . . .

En toen aarzelde zij.

„Ik geloof dat ik nu weet wat ons te doen staat”.

Voor ik kon antwoorden zette zij den motor weer aan en toen begon een rit, die ik nooit zal vergeten. Dat meisje was een heldin, voor wie geen moeilijkheden bestonden. Ik leunde half bewusteloos voorover in de tonneau. Ik sprak niet en na een poos vroeg zij mij:

„Bent u bang geweest?”

„Ja,” zei ik met moeite, „maar met u zal ik het nooit meer zijn”.

Het was een lange rit maar wij snelden voort als de wind, door duisternis, die mij angstig gemaakt zou hebben. En eensklaps kwamen wij uit een donkere laan op een bekend terrein en reden de groote poort van het park in, stonden weldra voor het huis — en de auto stond stil.

Hoe laat het ook was, het heele huis was verlicht en bij het geluid van de auto kwamen de bedienden aanrennen. Met eenige moeite krom ik uit den wagen, want mijn wonden deden hevige pijn en het gevoel alsof ik bewusteloos zou worden, nam toe bij elke beweging. Ik stak mijn hand uit om het meisje bij het afstappen te helpen en het gelukte mij.

Een oogenblik later waren wij in de groote hal met Tante Charlotte, dokter Graham en King, die op ons toesnelden.

„Hal?” was Donna's eerste vraag.

„Hij is veilig,” zei King onmiddellijk.

(Wordt vervolgd).

DE BLOEMENTUIN.

De vorige maal bespraken we de goudsbloem en de Reseda. Een niet minder bekende bloem is de Oost-Indische Kers (Tropaeolum). Bijna een ieder kent en kweekt deze bloem, die zoowel onder glas vooruit kan worden gekweekt als direct ter plaatse worden gezaaid. Ze behoeft wegens hare gemakkelijke kweekwijze nergens te ontbreken. Vooral de kleuren, die er in voorkomen zijn zeldzaam mooi, de kleuren varieren van rood oranje en geel zelfs tot bloemen met twee kleuren, dit is de z.g. Tropaeolum Chamaeleon. Men zaaie de O.I. Kers het best in een bakje, bedekke het met een stukje glas en plante eind April uit. Wil men direct ter plaatse zaaien, dan legge men het zaad een paar c.M. diep en niet te dicht op elkaar, een afstand van 15 c.M. is voldoende; men kan de zaadjes wat dichter naast elkaar leggen en verplante dan de overtollige plantjes. Na het verplanten goed aangieten. De O.I. Kers bloeit den geheelen zomer totdat de vorst een eind aan haar bestaan maakt. Men kan zelf gemakkelijk zaad winnen. Nog zij vermeld, dat men klimmende en laag blijvende soorten heeft in diverse kleuren. Men raadplege daartoe de verschillende in omloop zijnde prijscouranten.

De tweede zaaibloem welke zeer geliefd is, is de Lathyrus odoratus; dit is een klimplant, die bij een ieder bekend is. De Lathyrus houdt van een zonnige standplaats en een voedzamen bodem. Men zaaie ze eerst in een bakje met glas of direct ter plaatse; de eerste manier verdient de voorkeur. Zaaie men direct ter plaatse, dan moet men het zaad eenige c.M. diep zaaien. Als steunsel geve men het beste rijshout, ook kippen-gaas of touwtjes voldoen goed. Is de Lathyrus circa 20 c.M. hoog, dan moet men ze aanaarden, hierdoor krijgen ze steun en drogen niet zoo gauw uit. Wil men den geheelen zomer bloemen snijden, dan zorge men dat het zaad geregeld verwijderd wordt. Men snijde de bloem niet af, alvorens alle bloemetjes aan het steeltje ontloken zijn; vooral bij de drie- en vierbloemige soorten is dit van belang en hoe meer bloemen ge er afsnijdt, hoe meer de Lathyrus geeft. Ook bij de Lathyrus heeft men een massa variëteiten, zelfs dubbelbloemige. Het liefst neme men de Spencer typen. Nog zij vermeld dat zoowel de O.I. Kers als de Lathyrus zich bijzonder goed leenen voor balconversiering en daktuintjes.

20 April.

N. V.

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS DE HAERE, WESTZIJDE.

HET LANDGOED DE HAERE.

NA Hoenlo — in „Buiten” van 1 Oct. 1921 beschreven — brengt men een bezoek aan het wat verder van Olst af gelegen landgoed de Haere.

Als ge den weg recht tegenover Hoenlo inslaat, en spoedig daarop een laan ter rechterzijde, komt ge in een stil statig bosch. Weldra bespeurt ge teekenen van menschenhand, felkleurende bloemenranden tegen donkeren achtergrond, en dan, aan 't einde van 't bosch, waar de groene IJselvlakte aanvangt, staat ge al spoedig zich hier — àngter bevindt, noemen de bewoners dit de achterzijde, wat er op zou kunnen wijzen, dat de ingang zich oorspronkelijk aan de andere zijde heeft bevonden, waar nu de gracht den toegang geheel afsluit.

De voorzijde die de achterzijde heet, is niet indrukwekkend, maar heeft iets vertrouwelijk-innemends; schilderachtiger is de andere zijde. Dit ver van het gewoel der wereld gelegen huis aan 't einde van een 80 H.A. groot bosch, huis, dat inwendig niets vermiddingwaardigs bezit, is grotendeels van jong datum; op 't einde der 18e eeuw is het gebouwde van bijna geheel verdwenen was, is het gebouwd. Van nog jongeren datum is de uitbouw tusschen de vooruitspringende vleugels, waardoor het voorhuis werd uitgebreid en tevens daarboven een ruim balkon ontstond.

Bij de Haere behoort een uitgestrekt landgoed. Zijn geschiedenis is eeuwenoud, maar niet hoogst belangrijk. Tallooze malen is het van eigenaar veranderd. Het heeft eerst aan de ter Haere behoord, later aan de Oldeneels, nog later van een van Coevorden van Scherpenzeel, en de van Suchtelens. Omstreeks 1870 behoorde het aan G.P. Voute, een Zonderling, die een toren en poort in het bosch bouwde, door een onderaardsche gang met het Huis verbonden. Het werk bleef onvoltooid: de schilderachtige bouwvallen herinneren echter nog aan dit vreemde voornemen. Daarna kwam het goed in 't bezit van Hoenlo's eigenaren, aan wie het nog steeds behoort. Bewoond wordt het thans door mevrouw van den Broeck d'Obréan.

De Haere's tuinman heeft sommige plekjes van het goed tot een schoonen boschtuin gemaakt. Daar prijken veelkleurige borders, vaak omzoomd door fel-witte randen van *Alyssum Benthami*. Op een mooi open plekje aanschouwt men een zonnewijzer van bloemen en groen. Op 't donkere mosgroen zijn in letters van 't lichtgroene *gnaphalium* de woorden: „Ik wijs u enkel zonnige uren” aangebracht en verder de cijfers; in 't midden bloeien weelderig de primadonna-begonia's. En rondom, tegen de statige donkeren van coniferen, kleuren weder de fleurige bloemenranden. Prachtige sparren geven wijding aan de omgeving; canapé's van mosnooden tot een rustig genieten van de Haere's schoone. Van oorspronkelijkheid en smaak getuigt ook de wijze waarop het dak van een tentje bij een der tennisbanen is bebloemd met clematis, begonia en lobelia.

Een statige tuinaanleg als op Hoenlo kan men op de Haere niet bewonderen. Maar de rol die Flora's kinderen er spelen, te midden van den rijkdom der oude boomen, is niet minder belangrijk, en hier en daar bekoorlijk-verrassend. A. L.

LENTELEVEN.

DE natuur kan voor ons allen zijn een bron van rijk genot, zomer en winter, lente en herfst. Maar toch bovenal in het blij getijde, welks volheid ons nu weer te wachten staat. Nu de winter voorbij is en warmer zon en klaarder lucht ons wegroepen uit de enge begrenzing der vier muren en de bedomptheid der sted-dagelijks bestaan om uit de stille, soms ook overweldigende schoonheid van het natuurgebeuren nieuwe kracht te putten. Als April begonnen is, is officieel het voorjaar nog een enkele week slechts oud. Wie echter levende werkelijkheid boven doode letter verkiest, is er allang op uitgegaan en heeft in Februari, misschien in Louwmaand, de lente al zien ontwaken. De parelende morgenzang van de lijster, het sneeuwklukje

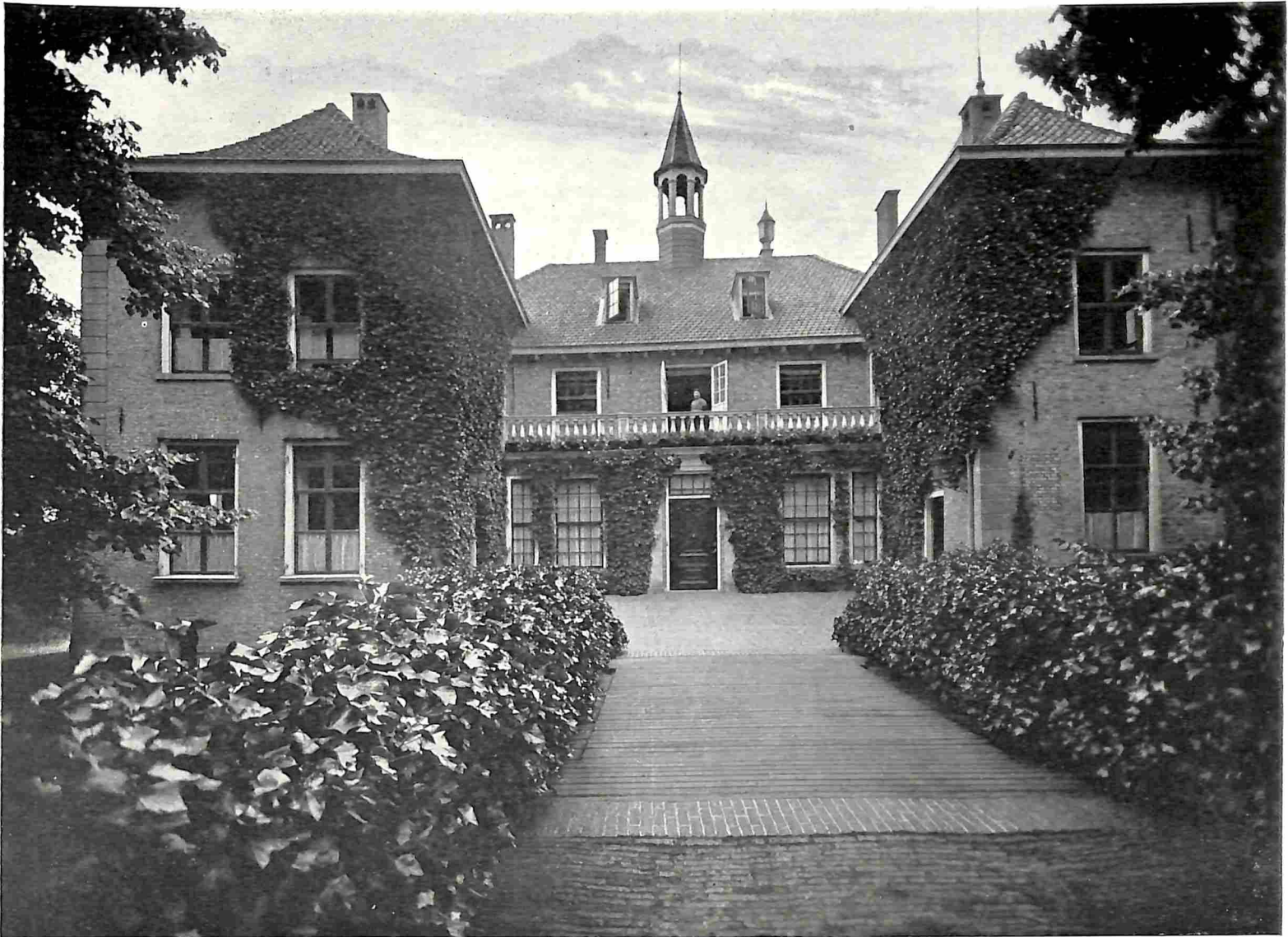

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS DE HAERE, OOSTZIJDE MET INGANG.

zijn zuiver gezichtje uitstekend boven den misschien nog besneeuwden grond of de hazelaarskatjes wuivend in den, openeke uitgelezen dagen, al zoeler wordenden wind, ze zijn hem de ontroerende teekenen geweest van de ontwaking van het nieuwe leven, dat nu weldra komen ging en zijn rijke gaven overal zou spreiden.

Ze zijn er weer geweest, dit jaar, de traditioneele zomersche Februaridagen, des te meer welkom nu een late winter ons nog kort te voren zijn grimmige felheid was komen toonen of — vriendelijker geschenk — ons de vreugde van het zwieren over de bevroren wateren had gegund.

En hebben we die dagen weer gehad, dan zijn we gerust. Want dan weten we dat Maartsche buien en sombergrijze dagen en Aprilsche willekeur ons niet meer ontnemen kunnen het heerlijk gevoel dat het t'ch, ondanks alles, lente is, dat achter de wolken de voorjaarszon wacht en verschijnen kan met glorieuse straling elken nieuwen dag.

Anders helpen de vogels het ons wel dagelijks herinneren!

De musschien, als immer haantje de voorste, hebben soms in Januari al jongen, en zitten, als de lente in haar volheid is, midden in de zorgen voor hun telkens nieuw gezin.

De meezen hebben hun eentonig wintergeluid allang vervangen door gevarieerder klank, en huishoudelijke zorgen nemen ook hen, als alle vogels, al meer in beslag.

De bonte kraaien die we, nu de winter voorbij is, als anachronismen gaan verwenschen, zijn als Maart ten einde loopt, wel grootendeels vertrokken. Maar goed ook, want 't jonge broedsel van de kleine vogels is voor hen niet veilig. Straks in October hopen we hen, met hun kroost, terug te zien keeren uit het Oosten.

Spreeuwen, merels en zanglijsters zingen, al fantaseerend en imiteerend, heel den dag, al is, als immer, de vroege morgen de beste tijd om hun leven en bedrijf gade te slaan. Het gelach van de groene specht schatert tusschen de boomen.

Vroeg of laat komen in bosschen en parken nu de groen, grijs en gele zangertjes, fitis, tjiptjaf, fluiters en spotvogels, de eersten al in Maart, de laatste pas in Mei. Deze vogeltjes lijken zooveel op elkaar dat ze eerst na langdurige, geduldige

observatie uit elkaar te houden zijn, waarvoor hun zang dan nog het beste hulpmiddel biedt. Op hun verschilpunten kan ik hier niet ingaan, ge vindt die in ieder vogelboek. (Terloops noem ik het „Vogelboek” van Kerst Zwart, „Vogelleven in Nederland” van Wigman en, mooier en duurder, „Het Vogeljaar” van Thijsse.)

De onbetwistbare koning van het lentewoud is de nachtegaal. Ge kunt hem tegen het eind van April verwachten. Natuurlijk kent ge hem en zijn wonderschoon gezang, dat aan zomersche Meiavonden zoo'n teedere bekoering geeft. Kent ge hem nog niet, laat dan de slechts korte gelegenheid niet voorbijgaan: Mei en Juni zijn de maanden, waarin ge overdag zoowel als 's avonds zijn zuiver lied kunt hooren.

Het speenkruid met zijn eenvoudig, frisch-geel bloempje groeit nu overal langs dijken en wegen. In bevoorrechte streken bloeien de blanke anemonen, in 't Haagsch Bosch bijvoorbeeld, voor steeds gereed staande, schennende hand, door overheidszorg beschut. Wellicht vindt ge ook de mooie gele sleutelbloem. In parken en plantsoenen ontplooit de kornoelje al in Maart zijn lichtgele bloempjes en de bonte crocussen verlevendigen de grasperken. De meeste heesters krijgen al groene knoppen, die zich bij zonnig weer steeds wijder openen, de boomen zullen hun teere bladeren langer tegen de koude nachten veilig-besloten houden, maar tegen eind April mogen we toch verwachten dat hun frissche tooi de winterdorheid zal hebben verjaagd.

Steeds mooier worden nu langzamerhand onze Hollandsche weiden. Het gras gaat zijn grijsachtige wintertint verliezen en prijkt in zuivere frischheid van helder groen, langs de kanten staan de elzen — en iets later de wilgenkatjes, bruin en groen en geel, in wijde bouquetten te wuiven; waar de grond moerassiger is, geurt de gagel met prikkelend aroom. Boven de velden is het liefdespel der vogels in vollen gang. In de slooten prijken de eenden in hun fleurig bruilofstkleed, in het gras houden de kempheantjes hun schitterende tournooien, wijd ontplooiend hun veelkleurige kragen.

De Kieviten tolleren rond in speelsche vlucht, grutto en tureluur

schetteren hun druk geroep tot vermoeiens toe in uw ooren.

April is de echte eizoekersnaand. Nu worden, vooral in Friesland, de eieren bij duizenden geraapt: de groengespikkelde kievitseieren zullen weldra de comestiblesétalages in de steedsche winkels sieren.

Of de vogelstand er niet door achteruitgaat? Met de kieviten schijnt dit niet het geval te zijn; voor grutto's en tureluurs is het gevaar op vele plaatsen dreigender. Vooral daar de Vogelwet die het eierenrapen na 28 April verbiedt, tallooze malen overtreden wordt en later in 't seizoen de maaimachines niet weinig broedsel wreed vernietigen. Gelukkig, dat de vogelvrienden waakzaam zijn en hun zoo sympathieke vereniging 1) met groote activiteit steeds voor de bedreigde vogels op de bres staat. Wie de lenteweiden en hun glorie kent, weet dat het verlies van de ranke steltloopers die ze bewonen, onherstelbaar en ontzettend zou zijn.

Hoog boven de landen zingt de leeuwerik zijn opgewekt lied, een stipje in wijde verten verloren, minner van de oneindigheid en die men daarom als kooivogel zoo groot onrecht doet.

In de weiden zelf zijn het vooral de dotterbloemen die in 't prille voorjaar soms heele velden met hun goudgele trossen zoo zonnig kleuren. 't Zijn krachtige planten, wier wortel telkens weer jonge scheuten doet ontspruiten, zoodat ge ze gerust plukken en er uw huis mee sieren kunt, zonder voor uitroeiing bang te zijn. Later zijn het de witte en lila pinksterbloemen die aan de velden zachter tinten geven, straks weer opgevolgd door de gele paardebloemen die dan met het rood van zuring en de veelkleurige grassen van de weiden die wonderschoone tapijten maken, die ze in het begin van Juni vormen.

Maar dan is de lente in haar rijpste volheid en staat de overstelpende weelde van den zomer voor de deur.

Waar ge ook komt, in weide en bosch, in park en duinen, overal is het de lente die u roept met geur en klank en kleur tot zuiver genot en sterking van frissche levenskracht. Roepe zij ons niet tevergeefs!

A. L. BROER.

1) Ned. Ver. t. Besch. v. Vogels. Heerengracht 260/266. A'dam. Min. contrib. f 1.—.

BIJ DEN PUT.

Een Servische vertelling van LAZAR K. LAZAREVIĆ.

Bewerker: A. H. K. MILO.

DOOR den storm gestriemd, vliegen de wolkennevels over de velden en gelijken witte spoken. Ze omhullen alles met tallooze kleine witte kristallen, die als puntige naalden aan den baard en de wenkbrauwen en aan de huid van het paard hangen. De beenen dreigen te bevriezen en men krijgt tranen in de oogen. Zelfs de brandewijn kan u van binnen niet verwarmen, en onge-

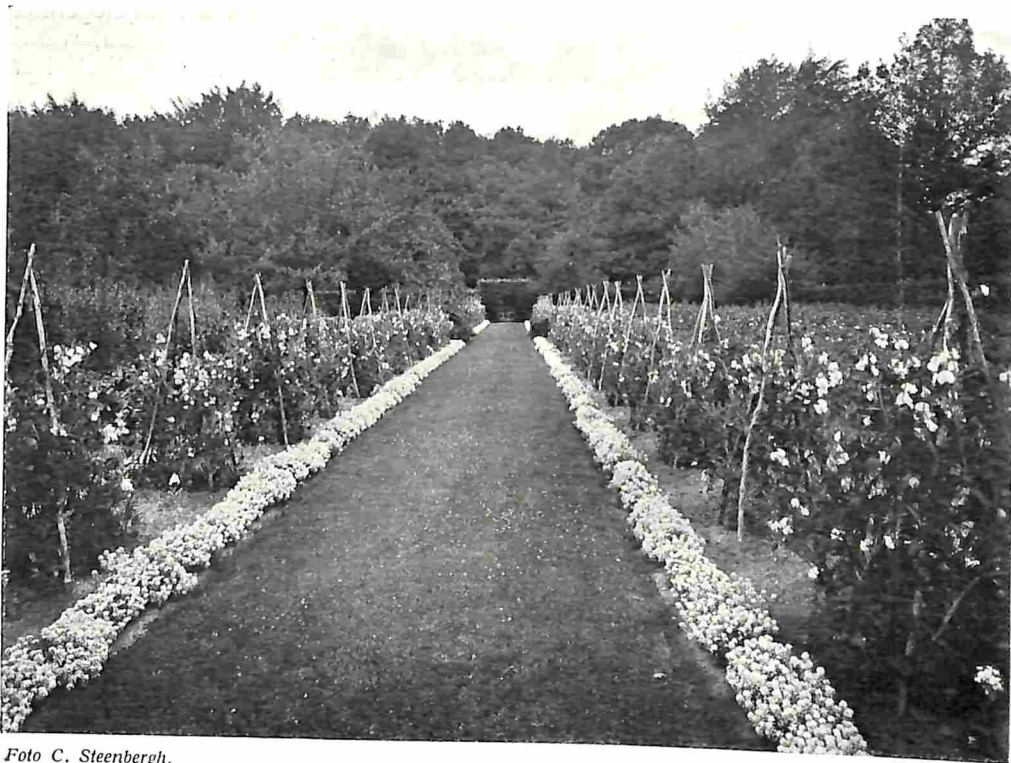

Foto C. Steenberg.

LATHYRUS EN ALYSSUM IN DEN BLOEMENTUIN VAN DE HAERE.

duldig speurt men naar een woning, waarvan de bewoner gastvrij is.

Bij God, ik weet waar ik heen zal gaan. Ik ga naar Mattheus Djenadic.

Zijn huis is datgene, waar in den pruimentuin een groote houten brandewijnflesch hangt. Wie daar voorbij komt, houdt stil. Dat heeft Mattheus graag. Wie als gast bij hem komt, draagt hij op de handen.

Ik zou er liever niet van vertellen. Men moet het zelf hebben meegemaakt.

Wat is het dan voor een huis? Eén groote gemeenschappelijke familie. Een familieleger! Als men er 's avonds aanpelt, terwijl men u verwacht, dan komt u al op straat een schoondochter tegemoet met een lichtje in de hand, een tweede staat in den pruimentuin, een derde aan de deur, de vierde houdt de hond vast, de vijfde bevindt zich in de keuken, de zesde is in de kamer waar men binnengeleid wordt....

't Is een formeele bruiloftsoptocht! En ze geven zich allen zooals ze zijn: vroolijk, eenvoudig en tevreden.

De hemel beware u er voor om met een van het huis onaan- genaamheden te krijgen, want alleen al zes van hen dienen in het leger en een ervan is zelfs werkelijk een beroeps-soldaat, die in Belgrado in garnizoen ligt.

Zij hebben geen behoefte aan hulp.

Waartoe ook, daar er zoovele handen zijn. Drie ploegen zijn bij hen onafgebroken aan het werk en als de kooplui komen om varkens te koopen, dan is de stal van Mattheus de meest gewilde.

Hun Arsen ken ik al uit den tijd, toen hij nog bakerkindje was. Hij neemt een herdersfluit uit zijn gordel en loopt fluitend om het huis van Burmazovic. Burmaz heeft een dochter — en wat voor een! Als zij iemand met haar zeldzame oogen aankijkt, dan... krijgt men het gevoel of men zijn herinnering gaat verliezen en men kan zich nauwelijks in den zadel houden.

Arsen was echter aan die oogen gewend en er niet bang voor.

Terwijl hij den voet op een hakblok had gezet en met den benedenarm op de knie zijn gezicht steunde, zeide hij tot haar: „Ik schaam me er werkelijk voor om het vader te vertellen en bij grootvader kan ik er in het geheel niet mee aankomen. Zelfs al wist ik vooruit, dat ik je nooit zou kunnen trouwen.”

Anoka was niet beschaamd, zooals men zou gelooven. Ze wierp hem een sluwen blik toe, ging een weinig opzij en antwoordde, zonder haar ergernis te verraden: „Goed, doe het dan niet! Dan trouw ik met Philip Maricic.”

„Met wien? Zeg, geloof je, dat ik je door een ander zal laten nemen? Geen stuk blijft er van hem heel, die je maar met den vinger durft aanraken.”

Anoka stampte met de voet op den grond, zette de borst vooruit en schudde het hoofd.

„Zoo? Je zou zeker willen, dat ik bleef zitten, hè? Kijk daar eens....”

Maar Arsen had deze woorden niet meer verstaan. Hij vatte haar bij de handen en trok haar tegen zich aan. Fatsoenshalve werde zij zich, maar zij kwam toch dicht bij hem, want zij voelde in zich een heimelijk vuur oplaaien, toen de mannen-arm zich om haar lichaam sloeg.

Zij was een goed meisje — als Burmazovic haar maar niet zoo verwend had. Maar wat bleef hem nog over? De cholera had zijne kinderen weggerukt en hij waakte nu over Anoka als zijn oogappel. Het deugt echter niet om zijn kind te vertroetelen en het in alles toe te geven, als is het ook het eenige kind.

Op dien avond kwam Arsen in gedachten verdiept thuis. Tegen zijn gewoonte sprak hij den wijn flink aan en dronk als nooit te voren. Toen strekte hij zich op een blok hout uit, bleef daar alleen in de duisternis en sloeg gade wat er in huis voorviel. Door de geopende keukendeur flikkerde de rosse weerschijn van de vlammen in den haard, die den ijzeren ketel en de ketting, waaraan hij hing, ylekten. Hij zag de zwartachtige gedaanten van menschen en honden voorbij

Foto C. Steenberg.

LAAN MET HORTENSIA'S OP DE HAERE.

het vuur trekken. Arsen voelde in zich óók een vuur aanwakkeren. Hij werd warm en verwonderde er zich over. Zou het de uitwerking van het haardvuur zijn? Vanuit den stal drong het stampen van de paarden door en voor de schuur stonden op een rij de koeien, waarmee Nenad zoo juist uit de stad was teruggekomen. Af en toe hoorde men nog den haan. In de stilte van den avond hoorde hij duidelijk menschenlijke stemmen. Een muis waagde zich naar buiten en begon onder aan het blok te knagen, waarop Arsen zat. Allengs werd hij suf in het hoofd. Hij voelde zijn hart onder de linkerborst onrustig kloppen en schrikte er bijna van. Toen brak hij in een schaterlach uit zonder te weten waarom. En daarop kreeg hij lust om te schreien — en óók zonder eenige reden. Maar tusschen lachen en weenen verscheen voor hem het beeld van Anoka in onduidelijke lijnen. Toen klopte zijn hart zoo hevig, dat hij dacht op slag dood te blijven.

Hij leunde achterover tegen het vat, waaruit hij van te voren gedronken had en begon zijn bewustzijn te verliezen, maar zoo zacht en heerlijk, dat het hem toescheen alsof Anoka hem omhelsde, of dat hij op een rustig gallopeerend paard zat. Zoo vergaat het iedereen, die zich voor de eerste maal bedrinkt.

Hij had zoo een korten tijd gedoezeld, toen Belinka met de lantaren in de hand op die plek kwam om iets uit de schuur te halen. Zij schrok toen zij Arsen op het houtblok voor het vat zag zitten, met den wijnmaat in de hand. Schuchter naderde zij hem en raakte zijn schouder aan.

Arsen opende de rood-doorloopen oogen.

„Je bent dronken, vroolijk heerschap!”

Arsen scheen zijn toestand te beseffen. Alsof hij er verheugd over was, zeide hij: „Ja, ik ben dronken”.

„En waarom dat, Zondagskind?”

„Wel, omdat ik Philip Maricic wil doodmaken”. En hij hief de wijnkruik boven zijn hoofd en slingerde haar tegen den grond, zoodat zij brak. Toen lachte hij hard

„En waarom? Wat heeft Philip je gedaan.”

„Hij wil met Anoka trouwen.”

„Nu goed, laat hij haar nemen!”

„Oho! maar ik wil niet dat hij haar neemt!”

Hij maakte een ruk naar voren en wilde opstaan, maar het vat vormde een te aangename steun voor zijn rug en hij

zakte in zijn vroegere houding terug. Belinka schudde van het lachen.

„Wat bedoel je, prachtjongen? Wil jij misschien met haar trouwen?”

„Ja, en wat dan nog?”

Nadat hij deze woorden had gesproken, draaide hij zich om naar het vat en stamelde onder snikken en tranen:

„Is mijn broer dan niet getrouwd? Waarom ik dan niet?”

Hij wilde zich op de knie slaan, om zijn woorden kracht bij te zetten, maar zijn hand luisterde niet en viel op het blok. Als straf bracht hij haar aan den mond en beet er in.

Belinka lachte steeds meer.

„Arme jongen! Je zult haar hebben, maak je maar niet ongerust. Vanavond zal ik met je vader praten en danspreekt hij er met grootmoeder over en die zal alles wel met grootvader in orde maken. Sta nu maar op. Ik zal je naar je kamer brengen, dan ziet de ouwe niet, in wat voor toestand of je bent. Kom mee en slaap uit. Wees maar niet bang, wij zullen wel een meisje voor je vragen, en zelfs als je daar nu opstaat, Anoka.”

De schoonzuster bracht den beschonkene in de duisternis achter het huis om, op zijn legerstede. Ze dekte hem toe en ging naar de keuken om de andere schoonzusters te vertellen, wat er zoo juist was voorgevallen.

Geen enkele was verheugd over de mededeeling. Ze lachten wel, maar niet van harte.

„Ze past niet in ons huis!” heette het.

„Ze is een koket nest!”

„Dat is ze. En verwend bovendien. De hemel beware ons!”

„Ze zal ons allen van elkaar verwijderen”.

Mattheus Djenadic is een stokoude man. Zijn voorhoofd draagt het lideeken van een wond, die hij in de schans van den Heiduk-Veljko 1) heeft opgelopen. Niet alleen door zijne huisgenooten, maar ook door het geheele dorp wordt hij grootvader genoemd. Zijn vrouw is al lang gestorven. Van de zijde van zijn ouderen broeder is hem een schoonzuster overgebleven, die met hem de leiding van het huishouden deelt. Zij heet Radojka. Aan tafel zit zij aan zijn rechterzijde en in het huis gebeurt niets gewichtigs, zonder

1) Een beroemd Servisch veldheer.

dat zij haar votum geeft, of voordat grootvader haar minstens heeft geraadpleegd. Zij is zich volkomen van hare positie bewust, maar misbruikt ze niet. Grootvader vraagt bijvoorbeeld: „Hoe denk jij over Maricic's bosch, schoonzus? Willen we het koopen?” „Zooals jij er over denkt broer. Jij bent de heer des huizes”.

Zij geeft grootvader den handkus. Alle anderen, zoowel mannelijke als vrouwelijke personen, geven haar den handkus. Dit is iets, wat overigens in ons dorp niet gebruikelijk is.

Na Matheus en Radojka is er nog de oudste zoon van grootvader, namelijk Blagoje, de vader van Arsen, als derde lid van den Raad.

Behalve deze drie heeft niemand in huis iets te zeggen, want men gehoorzaamt blindelings. Als Matheus is uitgegaan om belasting te betalen, Radojka ter kerke is en Blagoje naar het vee omkijkt, gelijkt het huis een school, waarvan de onderwijzer een luchtje is gaan scheppen. Allen zijn eensgezind, vroolijk en beminnelijk, ieder maakt zich die gelegenheid ten nutte om zich vrij te bewegen en eens hartelijk te lachen. Nauwelijks echter vertoont zich een der drie gestrengen in de deuropening of dadelijk ontstaat er stille bedrijvigheid en gehoorzaamheid. Dikwijls verwijderen zich de drie opzettelijk om de kinderen te laten pretmaken en om de mannen ongegeneerd te laten rooken.

De grootvader is — hoe zal ik het uitdrukken — als een stokoude man bijna kindsch. Vaak ergert hij zich aan het kleinste niemendalletje en scheldt dan, gaat te keer en wil er waarachtig zelfs op los slaan. Daarna wordt hij weer soepel als katoen. Dan wil hij de kinderen liefkoozen, geeft ze ieder tien papa en begint om den haverklap te huilen. Hij zegt bijvoorbeeld: „Ziet, ik ben overgebleven, als een verdorpe boomstam in het gebergte!” En daarop volgt dan de weelklacht:

„De jeugd—dwaasheid. De ouderdom — zwakheid!”

Op den dag, die volgde op Arsen's roes, kwam Blagoje met een verstoord gezicht bij Radojka. „Tante, onze Arsen, met uw verlof, is verliefd geworden op die leegloopster van Burmazovic.”

„Arsen, dien wij dezen zomer huwbaar hebben verklaard?”

„Ja, die”.

„Je spreekt van die leegloopster van Burmazovic?”

„Ja!”

„Anoka?”

„Van haar en niemand anders.”

„Zij deugt niet voor ons huis!”

„Neen, dat heb ik ook gezegd. Hij heeft zich echter met uw verlof, schandelijk gedragen. Belinka vertelde, dat hij gisterenavond iets afschuwelijks heeft gedaan.”

„Wat dan?”

„Ik verzoek u echter het niet aan grootvader te vertellen.”

„Dat verhoede God!”

„Belinka zegt, dat hij zich dronken heeft gemaakt. Toen heeft hij gescholden en gedreigd, Philip Maricic dood te slaan, omdat die om Burmazovic's huis rondsluipst.”

De oude vrouw overlegde bij zichzelf en antwoordde toen: „Ik zal het aan grootvader mededeelen. Wij zullen zien wat hij er van zegt.”

„U moogt echter niets van de dronkenschap zeggen. Dat verzoek ik u vriendelijk.”

„Hoe kom je er bij?”

Nadat Radojka aan den ouden Matheus de zaak had uitgelegd, werd deze nadenkend. Tenslotte fronste hij de wenkbrauwen en merkte op:

„Weet je, schoonzuster, zoo is het altijd. Ik heb oude menschen hooren vertellen, dat men bij zulke dingen de kinderen niet in den weg moet staan. Wij zijn, godlof, een groot huisgezin. Ik meen zelfs dat wij allen tesaam niet onder de tachtig zijn.”

„Nog meer, goddank!”

„Ja met recht, goddank. Moge het meisje zich als een van onze kinderen gedragen.”

„God geve het!”

Eenige dagen later zeide Anoka tot een van haar vriendinnen: „Ik wist het wel, dat alles naar mijn zin zou gaan!” Er bestond werkelijk geen meisje als zij, mijlen ver in het rond. Zij haalde onder haar borstdoek een busje en een spiegelteje te voorschijn en begon krulletjes te draaien.

Het ongeluk echter was, dat ze, ook nadat ze in de Djenadische familie was opgenomen, hetzelfde verwenne schepsel van vroeger bleef. En dan wist zij alles het best. En steeds moest het haar naar den zin gaan.

Ze weigerde te doen, wat men haar opdroeg. Ze zei: „Ik heb dat bij mijn vader ook niet gedaan. Waarom moet ik brooddeeg kneden voor de heele compagnie? Ik en mijn Arsen hebben genoeg aan één brood.”

De vrouwelijke leden der familie durfden niet eens een woordje er over los te laten. Bij gelegenheid vertelden zij hun klachten aan hun echtgenooten, maar wie zou zich vermeten hebben om het aan grootvader en Radojka te doen.

Zij duldden het langen tijd en verborgen hun tegenzin. Ze werkten allen voor haar. In Anoka's houding lag iets bevelends, heerschends, dat tot gehoorzaamheid dwong. Misschien was het ook haar schoonheid, die haar zoo'n macht over de vrouwen gaf. Onder elkaarspraken ze kwaad van haar, maar ze namen haar in bescherming en verdedigden daar tegenover grootvader en vreemden.

En de hemel weet, hoelang zij het nog zonder morren uitgehouden, als Anoka, die nog geen volle zes

maanden met hen huisde, niet hoe langer hoe onaardiger was geworden. Het stuit iemand tegen de borst om allerlei zaken te vertellen, wat zij bijvoorbeeld antwoordde als men haar riep om te zaaien of haar dringend verzocht om op de kinderen te passen. Het kwam zoover, dat zij verlangde, bizondere en mooiere kleeren te dragen. De arme Arsen onttrok er zich aan, door te zeggen dat grootvader en Radojka de kleeren voor het geheele gezin kochten en dat hij het niet dorst wagen om den ouden man te verzoeken voor haar een met zilver bestikt keurslijf te koopen. Zij antwoordde echter dat ze niet met grootvader was getrouwd en dat ze naar haar vader zou gaan om van hem zoo'n keurslijf te vragen. Want haar man was een lummel, die niet eens een naald voor haar mocht koopen, zonder het aan Radojka te vragen. De arme Arsen had veel te verduren. Als ze hem maar niet met zulke oogen had aangekeken, dan had hij wel eerder met haar afgerekend!

Anoka maakte het hoe langer hoe erger. Ze stak met opzet haar neus overal in. Ze liet de honden in de keuken, waar ze al het vleesch uit de potten wegnamen. Ze liet de kraan van het vat opzettelijk openstaan. Het brood dat ze bakte was verbrand en moest voor de varkens worden geworpen. Op werkdagen trok ze haar zondagsche goed aan. Door haar schuld viel het kind van Johannes in den kalkput. Ieder van haar schoonzusters had ze een schimpnaam gegeven. Radojka noemde ze oude „heks” en grootvader een „teringlijder”.

Elken dag gaf ze meer verdriet en als iemand haar berispte, dreigde ze naar haar vader terug te zullen gaan. (Slot volgt)

Foto C. Steenbergh.

DE ZONNEWIJZER VAN GROEN EN BLOEMEN OP DE HAERE.

ANNECY.

ANNECY, le lac d'Annecy. Wanneer men zich deze namen te binnen brengt, denkt men niet het eerst aan een plaats van hôtels, van toeristen en Alpensport. — In zijn verbeelding rijst slechts een oude Savoysche stad, die als verdoken ligt in de bocht van een wijd blauw meer, waaraan het zoo nauw verbonden is door het voortdurend contact met de vele dorpen aan de zonnige oevers van den overkant.

Neemt het tegenwoordig een belangrijke plaats in als industriële stad, vroeger was het van groote beteekenis doordat het de residentie was van het Graafschap Genève en toen het in 1535 de hoofdzetel werd van het bisdom Genève, vestigden er zich tal van kloosterorden, die door de Hervorming uit Genève verjaagd waren.

Als om alle belangrijke plaatsen, werd er ook om deze stad lang en bloedig gevochten. Annecy werd genomen door Henri IV, door Louis XIII, werd door de troepen van Louis XIV belegerd, ging van de handen der Spanjaarden over in die der Oostenrijkers enz. Toen Savoye in 1860 definitief aan Frankrijk werd toegevoegd, was het uit met alle getwist en ging het eindelijk een rustiger tijd tegemoet.

Dat Annecy een stad is die veel heeft doorgemaakt, voelt men niet slechts aan de sfeer, die de oude straatjes, de geheimzinnig stille buurtjes omzweeft, maar dat spreekt zich vooral uit in de duistere gebouwen van het Palais de l'Isle, in het hooghartige kasteel. Komt men het plaatsje binnen, dan krijgt men den indruk van een onregelmatig gebouwde, bijna slordige stad. Er is iets gebrochens in de wijze, waarop de straten elkander doorsnijden, iets hakkeligs in de gevellijn der huizen, die nu hoog dan ineens weer laag zijn en overal schotsch en scheef door elkander schijnen te staan, — maar wie zich even heeft ingeleefd in den geest van die echte Savoysche stad, die zal gaan houden van den spontanen bouw, die zich weinig gelegen liet liggen aan maat en symmetrie, en van een bijzondere bekoring wordt de grijze toon van al die uit bergsteen opgetrokken huizen waarvan de daken steeds weer zijn van hetzelfde verweerde rood.

Zooals meer steden in de Alpen heeft Annecy in vele straten de arcadenbouw. Telkens worden de huizen als gedragen door zeer zuiver-rondende bogen, die, zich schrap zettend op de keien, de lage gewelven vormen, welke de voorbijgangers tot trottoir dienen.

Gewoonlijk is daar een groote bewegelijkheid in het geheimzinnig duister van die bijna kelderachtige ruimten. Winkeliers stallen er hun waren uit: de traditioneele kaassoorten van kalkachtig wit tot een schimmelig grijs, de overvloed van vruchten, die bijna Zuidvruchten zijn, vijgen, kastanjes, pompoenen, gegroeid in de tuinen aan het meer; de rijke schittering van felkleurige bloemen. En langs die uitstallingen flaneeren de koopers met de weinige haast van alle bewoners uit Zuidelijker streken.

Van een bijzondere bekoring in de oude binnenstad is het kanaal van Thion, het kanaal dat het water van het meer van Annecy afvoert naar het riviertje de Fier. Met de bewegelijkheid van een bergstroom baant het zich een weg langs de breede, steenen kaden, verdwijnend soms onder rottend houtwerk of oude huizen, om, wederom te voorschijn komend, met dezelfde energie verder te stroomen.

Het mooiste moment in de gang van dit doorzicht-klare kanaal is het punt, waar het zich splitst voor het „Palais de l'Isle”, het uit ruwe, grijze steen opgetrokken Middeleeuwsche gebouw met de spits-toeloope daken en de slanke torens.

Het „Palais de l'Isle”, dat ook wel bekend staat onder den naam van „Anciennes Prisons”, was oorspronkelijk een versterkt kasteeltje dat bewoond werd door de Hertogen van Nemours, de jongere tak van de Hertogen van Savoye. — Men laat er nog de woonvertrekken van den Hertog zien, de martelkamer, die zich naast de woonvertrekken bevindt, (wat geen bezwaar scheen gevonden te worden) en de

STRAATJE IN ANNECY.

keuken. Maar daar dit alles ongemeubileerd is, maakt het weinig indruk. Het merkwaardigste is wel de binnenplaats, waarop zich een steenen bak bevindt, die zoodanig was ingericht, dat, bij het instorten van het graan, het tiende gedeelte, dat de boeren aan den Heer moesten afstaan, zich van het overige scheidde.

Beneden wijst men de duistere gewelven, waar de gevangenen versmachtten en waar men een herhaling vindt van martelwerktuigen en wat dies meer zij.

Uit denzelfden tijd als het „Palais de l'Isle” dateert het Château d'Annecy — het machtige middeleeuwsche kasteel dat met zijn kantige torens en zware grijze muren, van een heuvel, als opgeworpen om dit slot te dragen, de stad beheerscht. Nadat het herhaalde malen afbrandde, werd het in de XVe eeuw weder opgebouwd door Amédée XIII en in de XVIe eeuw door de Hertogen van Nemours, die het langen tijd bewoonden.

Wanneer dit kasteel mooi te noemen is, is het niet door de

OUDE HUIZEN TE ANNECY.

uitvoerigheid van den bouw, noch door de verfijning van het détail, maar wel door de wijze waarop elk onderdeel, waarop iedere steen geconcentreerd is op het verwezenlijken van die eene gedachte: een sterk geheel te zijn, dat onverschrokken zich opricht in krachtig verzet tegen al, wie het wagen zou het onverhoeds te naderen. Het kasteel, dat de laatste jaren tot kazerne was ingericht en nu als magazijn dienst doet, is van binnen niet meer te bezichtigen.

Hoewel Annecy altijd een zeer katholieke stad is geweest, heeft het op het gebied van religieuze monumenten weinig dat de moeite van het bezien waard is. Meer is het de geest van St. François de Sales, die er steeds levend is gebleven door de vele herinneringen, welke Annecy aan dezen fijnzinnigen priester behouden heeft. St.-François de Sales, geboortig uit Savoye, werd op zijn 35e jaar bisschop van Genève en bracht geruimen tijd van zijn leven te Annecy door. Daar was het dat hij zijn „Introduction à la vie dévôte” schreef, aan Madama de Charmoisy, wier woning nog te vinden is in de rue de l'Isle. Daar was het dat hij Jeanne de Chantal ontmoette, met wie hij in 1612 het „Convent de la Visitation” stichtte, dat gebouwd werd op de „Place St. François”.

De kathedraal, een gebouw van weinig belang, krijgt beteekenis doordat St. François er geregeld de mis bediende. In de „Eglise St. François” is een graftombe, waarin, na zijn dood, zijn overblijfselen tot 1662 gerust hebben. In de „Notre Dame de Liesse”, bevinden zich twee inscripties die deze heilige er heeft laten aanbrengen. Het oude klooster de la Visitation, dat tijdens de revolutie zwaar beschadigd werd, werd weer opgebouwd in de Rue Royale. In 1911 echter verrees er een nieuw gebouw even buiten de stad waarin de geheele Orde zich voortaan vestigde. Dit niet zeer schoone, bijna eentonig-saai gebouw, is beroemd door zijn crypt. Deze crypt van nieuw model, die veel overeenkomst vertoont met de talloze, weinig stijlvolle basilieken, die in de laatste vijftig jaar in Frankrijk verzezen zijn, heeft bovenal een roep te danken aan de glazen kisten, die de overblijfselen van St. François de Sales en Jeanne de Chantal bewaren, dat is te zeggen, men heeft deze overblijfselen in een statiekleed gestoken en er een wassen hoofd aan toegevoegd. Dit zal wel bedoeld zijn voor degenen, die niet genoeg hebben aan de geschriften van deze beide Heiligen, of liever voor hen, die nog niet begrepen hebben, dat het meer gaat om de diepte van een rijken geest, dan wel om de vraag hoe zij er indertijd wel mogen hebben uitgezien.

In het oude „Convent de la Visitation” zwoer madame de Marens, de vrouw, die jarenlang Rousseau hulp en steun verleende, het Protestantisme af.

En ook Rousseau, die na zijne ontvluchting uit Genève langen tijd te Annecy woonde, bracht eenige maanden door in het „Grand Séminaire”, terwijl hij 's Zondags zong in het koor van de Kathedraal.

Wat betreft de openbare gebouwen is er te Annecy weinig dat vermeldingswaard is. Overal dezelfde traditioneele 19e eeuwse bouw, navolgingen van den Grieksche stijl. Weinig aantrekkelijks heeft de nieuwe stad, welke achter het station is uitgebouwd.

Van een groote charme is echter de „Jardin des Plantes”,

het mooie park, waar het standbeeld staat van Berthollet, de groote chemicus, die in Talloirès geboren werd. En grandioos is de Promenade Pâquier, de breede schaduwrijke laan langs het meer, waar statige platanen zich oprichten om het al te sterke licht tegen te houden, dat toch nog omlaag sprankelt tusschen takken en bladeren.

Het meer van Annecy. Het is als een wonderlijk lichtende lach, de spiegeling van het azuren water, dat als in zichzelf verzonken zoetjes voortwiegelt, zich veilig wetend tusschen de bescherming der sombere bergtoppen, die langzaam omhoog rijzen naar de lumineuze klaarten van den blauwen Savoyschen hemel. — En steeds wiegelt het voort in diezelfde droomerige behagelijkheid, steeds streelt het den oeverrand met diezelfde zachte kabbeling.

En van een jubelende blijheid in die sfeer van warmte en licht zijn de breede groenende oevers. Er liggen daar witte landhuizen achter zuilenrijen van slanke populieren,

en de stille dorpen verdroomden er de uren, de dagen, onder koel groene schaduwen van zwaarder hout. Daar is Menthon met het beroemde kasteel van Menthon, daar is Talloirès, waar zich nog de oude abdij bevindt, die op het oogenblik helaas tot hôtel is ingericht, daar is Duingt met het kleine schiereiland.

Het belangrijkste gebouw aan dit meer is wel het kasteel van Menthon, waar de heilige Bernard geboren werd.

Deze Heilige, dien men niet verwarren moet met dien anderen groote van dien naam, Bernard de Clairvaux, werd in het begin van de 12e eeuw geboren als oudste zoon van den graaf van Menthon. Reeds in zijn jeugd vertoonde hij een grooten tegenzin in het wereldlijke leven en toen zijn ouders hem de buitengewoon mooie Margherite de Midlans als bruid opdrogen, ontvluchtte hij op den avond voor zijn huwelijk door het venster van zijn kamer. Hij sloot zich nu bij een geestelijke orde aan en werd in later jaren de stichter van het bekende klooster op den St. Bernard, dat zich ten doel stelde om de voorbijtrekkenden, die het gebergte overstaken, gastvrijheid te verleen en waar men zich tevens toelagde op de africhting van de honden, die de verdwaalde of onder de sneeuw bedolven reizigers

opspoorde. Opgetrokken uit ruwen grijzen steen met zware muren en kantige hoektorens, zoodat het een herhaling schijnt van het kasteel van Annecy, heeft het slot van Menthon toch iets luchtigers, ja een zekere sierlijkheid, en zooals het daar omhoog rijst op een steile rots en ver uitziet over bosschen en bergen behield het al de romantiek uit den verren riddertijd, toen de Heer met al zijn hartstochten van roofzucht en brute overheersching toch ook in zijn edeler neiging een grooter élan bezat. Daar het in de 12e eeuw begonnen werd en pas in de 16e eeuw geheel voltooid was, is het een samenstelling van het Middeleeuwsche „Château fort” en het Renaissancekasteel, waaraan zelfs Moorsche invloeden zichtbaar zijn. Daar het heden nog door de graven van Menthon bewoond wordt, krijgt men van binnen slechts een klein gedeelte te zien. In de kapel, vol van herinneringen aan den Heiligen Bernard, is nog een eikenhouten plafond bewaard gebleven uit de 13e eeuw. In den zuidelijken vleugel bevindt zich het vertrek, dat eens Bernard van Menthon bewoonde en dat nu tot oratoire is ingericht. Degene, die er aan hechten, kunnen er een tand van den Heiligen man bewonderen. Merkwaar-

Foto C. Steenbergh.

„PENNINGSHOEK” TE DEVENTER,
HET VOORHUIS DER DOOPSGEZINDE KERK.

diger is intusschen het getraliede venster waarvan hij een ijzeren staaf doorzaagde om aldus te kunnen ontvluchten.

Het meest aantrekkelijke in dit slot is wel de „cour." Met zijn breede zuilenrij en de groote steenen fontein maakt het den indruk van een Moorsche binnenplaats, een indruk, die echter te niet wordt gedaan, wanneer men opkijkt en getroffen wordt door het typisch Middeleeuwsche karakter van de, deze plaats insluitende gebouwen met hun overhangende houten gevels, en de spitstoelopende daken. Van dit kasteel af voert langs strak-groene wijngaarden en grillige boschranden een weg naar Talloirès, het plaatsje, waar Berthollet geboren werd.

Het is het schilderachtige Savoysche dorp met de nauwe hellende straatjes vol van hobbelige keien en de bekoorlijke boerenwoningen, waarlangs breede trappen omhoog voeren naar het in zwaren steen gehouden balkon, dat een omgang vormt rond de knusse gezelligheid der huizen, dicht begroeid allemaal door dar-tele wingerden.

En bijna nog aantrekkelijker is Duingt. Het kleine groene schiereiland is als een toovertuin uit een Oostersch sprookje en wie er voorbijvaart, deed misschien beter er niet uit te stappen, maar de illusie te bewaren dat er daar nog iets van een paradijsachtigen toestand heerscht.

En dan zijn er Vergrier, en Sévrier en Lathuille, of hoe ze verder mogen heeten, de dorpen, die een deel zijn van dit onvergelykelijk schoone geheel: het blauwe meer tegen de vloeiende lijnen van groene glooiingen en wijd bewegende bergkammen, in violetten glans.

H. B.

„Penninckshoek” te Deventer.

Aan een inspringenden hoek van Deventer's Brink trekt een rijk-gesierde gevel de aandacht, die van het voorhuis der Doopsgezinde kerk. Wie dit voor de eerste maal verneemt, staat eenigszins verbaasd, want deze gevel heeft niets wat aan een kerk doet denken, en nog minder iets wat aan Doopsgezinden eenvoud herinnert. Hij heeft dan ook vroeger tot een particuliere woning behoord, en werd tegen het einde der 16de eeuw opgetrokken, toen een zekere Herman Pinninck of Penninck het huis bezat. In 1890 evenwel werd dit „Penninckshoek” met bijbehorenden tuin door de Doopsgezinde gemeente aangekocht, om er een bedehuis te stichten.

Bij die gelegenheid werd de gevel aan de Brink-zijde hersteld; de rechtervleugel werd geheel vernieuwd en in overeenstemming met de rest gebracht. De binnenplaats, die men door de voorpoort bereikte, werd veranderd in een deftige vestibule.

Boven de voorpoort zijn twee door leeuwen gehouden schilden aangebracht die in omtrekken (in den tijd der Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap werden ze vlak gehakt) de wapens van Penninck en zijn vrouw Lucia van Reede vertoonen. Wat hooger lezen we het opschrift:

Alst Benyt
Godt Beter Als
Behaget Beclaget.

Niet minder dan zes beelden, in nissen geplaatst, sieren

den gevel; het zijn voorstellingen van het Geloof, de Hoop, de Liefde, de Voorzichtigheid, de Sterkte en de Matigheid. De Rechtvaardigheid stond eertijds bovenaan, op den geveltop, doch heeft sinds lang het veld geruimd, en is thans vervangen door een brandende granaat; heeft de hersteller hiermee te kennen willen geven, dat het oorlogsgeweld de rechtvaardigheid verdringt?

Een poortje van 't jaar 1613, aan de zijde der Spijkerboorsteeg, vertoont een zinnebeeld van de vergankelijkheid: een jongeman, die met den rechterarm op een doodshoofd rust, en wiens linkerhand een zandlooper houdt omkneld. A. L.

WAT IS INSTINCT?

door

C. BINGHAM NEWLAND.

(Vervolg).

MET krampachtige samentrekkingen van zijn lichaam slaagt het er in zich te bevrijden van de huid, deze wordt nog in haar geheel naar beneden gewerkt tot de naschuiers, die op hun beurt mee worden afgestroopt. Maar op dit gewichtige oogenblik gebruikt de rups een laatste krachtsinspanning en haakt haar achterlijf in het *kussen* door middel van heel kleine haakjes, waar de afgeworpen pooten voor hebben plaats gemaakt. Wat dus eens een rol rond lichaam was, dat zich met pooten aan een muur vasthield, is nu spilvormig, zonder pooten, hulpeloos, ofschoon volkomen veilig, behalve voor overlast van buitenaf.

Het koolwitje staat bekend als een insect dat meer dan eens in 't jaar eieren legt, zoodat er in een gunstig jaargetijde een opeenvolging van broedsels zal zijn, twee of meer, die tot den herfst snel alle gedaanteverwisselingen doorlopen. Dan moet de pop als zoodanig overwinteren, anders zou het ras uitsterven. Ofschoon het aantal broedsels gedurende den zomer in zekeren zin van de weersgesteldheid afhangt, kan de zaak aan het einde van 't seizoen, wanneer verdere ontwikkeling van de pop gestaakt moet worden, niet aan het toeval worden overgelaten, opdat ze de wintermaanden overleven kan. We merken dat de duur van 't poppenstadium, laat ons zeggen: van twintig dagen tot zes maanden afwisselt, zoodat het duidelijk blijkt, dat dit tijds-

verloop niet onderhevig is aan de wisselende weersgesteldheid, maar stellig geregeld wordt door het onderbewustzijn, dat den gang van het raderwerk der natuur tot in de kleinste onderdeelen beheerscht.

Ofschoon alle vlinders dezelfde veranderingen ondergaan, heeft elke soort verschillende wijzen om zich te beschermen, verschillende gewoonten die zich aanpassen bij den aard harer omgeving. Ik heb de ontwikkeling van het koolwitje beschreven, daar het een insect is dat iedereen kan bestudeeren; maar er zijn andere, die een naar 't zoo schijnt nog grooter *voorzorg* toonen. De Witte Admiraal (*Limenitis sibylla*) is zoo'n merkwaardig beest. Daar deze vlinder vrij zeldzaam voorkomt, en men in aanmerking dient te nemen hoeveel

Foto C. Steenbergh.

POORTJE AAN DE SPIJKERBOORSTEEG ACHTER
DE DOOPSGEZINDE KERK TE DEVENTER.

gevaar hij loopt, is het verwonderlijk dat hij eigenlijk nog bestaat.

Ik geef in korte trekken de levensgeschiedenis van dit insect, omdat zij in zoo'n nauw verband staat met ons onderwerp.

De vlinder komt in Juni voor den dag; van het einde dezer maand tot het midden van Juli (ruw geschat) wordt het ei gelegd op kamperfoelie. De larve komt in Juli uit en groeit langzaam, al etend, tot de kamperfoeliebladen zullen gaan vallen. Op dit tijdstip heeft het dier nog slechts ongeveer een derde of minder van zijn volle grootte bereikt. Maar daar het winter wordt, moet hij er zich wel op voorbereiden. Het kleine dier heeft zijn tijd precies afgemikt, staakt zijn eten, en na een geschikt blad te hebben uitgezocht, begint hij een schuilplaats klaar te maken voor zichzelf, door den rand van het blad om te buigen en het door middel van zijden draden op te rollen. Maar eer de rups dit winterverblijf binnentrekt — en hierop wilde ik de aandacht vestigen — tijgt zij langs den steel naar boven en *omspint het knooppunt* met zijden draden. De bedoeling van deze handelwijze is duidelijk. Als de plant haar bladeren verliest, zal dit bijzondere blad *niet vallen* maar *op zijn plaats blijven*, den heelen winter. Verbleekt, verschrompeld, zal het dan slechts een stuk dor blad lijken, dat in een spinneweb verward raakte. Maar ondertusschen hangt daar een kostbaar omhulsel, dat op dat oogenblik den vertegenwoordiger bevat van een der mooiste Engelsche vlindersoorten; stellig den vlinder die de mooiste vlucht heeft. Dat hij den steel van het blad aan 't levende hout van den struik bindt (bij een mensch zou dat wijzen op eenige kennis van boomen) heeft tweërlei bedoeling; want de hangmat beschut niet alleen die er in ligt en houdt hem ongedeerd, maar als 't weer voorjaar wordt, ontwaakt de larve te midden van een overvloedigen voedselvoorraad. Werd deze voorzorgsmaatregel vergeten of om welke reden ook nagelaten, dan zou dit het uitsterven van een soort beteekenen, die waarschijnlijk reeds 20.000 jaren bestaan heeft.

„Men” zal misschien zeggen, dat het een geval van „blind instinct” is, en het allicht een „speling der natuur” noemen; maar voor het denkend verstand ligt er een diepe psychologische waarheid aan ten grondslag.

Wezens uit de insectenwereld kunnen in alle geval niets uit de praktijk leeren, want ze groeien zoo snel en leven zoo kort, dat er geen tijd is voor fouten, die slechts toevallig kunnen ontstaan; een fout beteekent vast en zeker den dood voor het dier. Of ook: de overgang van den eenen vorm in den anderen maakt een nieuwe opeenvolging van handelingen noodzakelijk. Sommige hiervan worden, zooals we gezien hebben, nooit herhaald; het is dus duidelijk, dat wat deze dieren tot stand brengen, niet geschiedt door verworven kennis.

In de maagdelijke natuur, waaronder ik versta: het leven dat werkt zonder het ingrijpen van den mensch, kan men waarnemen, dat ingewikkelde plannen met de uiterste nauwkeurigheid en stiptheid worden uitgewerkt. De dieren, die er bij betrokken zijn, nemen geen proeven, doen niet aan probeersels, maar het besef van hoe en wanneer ze handelen moeten komt onbewust tot hen. Vroeger zouden we gezegd hebben: zij doen deze dingen „instinctmatig”, wat eigenlijk niets beteekent; maar wanneer we beweren, dat de dieren onbewust handelen, dan sluit dat bewustzijn in, ofschoon bewustzijn van een onpersoonlijken aard. Wat de dieren werkelijk beweegt, is bewustzijn van de hoogste soort. Naar een bepaald doel strevende levensverrichtingen kunnen onmogelijk plaats hebben zonder bewustzijn. Waar is dan de zetel van dien geest? Wij kunnen slechts aannemen, dat hij zich *overall* bevindt — alomtegenwoordig is en daarom Alwetend.

HOOFDSTUK III.

DE ZWEEPRUPS.

Er schieten me twee voorbeelden te binnen, die een merkwaardig onbewuste *voorzorg* bij insecten laten zien. Het eerste betreft een zeer bekende soort, de zweeprups, zooals ze gewoonlijk genoemd wordt (*Dicranura Vinula*). De rups van dezen vlinder is zeer gezocht bij jonge verzamelaars, om haar prachtige kleuren ongetwijfeld en ongewonen vorm, en ook omdat ze een (voor deze soort eenig) staartachtig orgaan heeft, dat in werking komt, zoodra de rups door sluipwespen wordt aangevallen, op welke ze altijd een groote aantrekkingskracht uitoefent. De verdediging geschiedt met twee dunne, zweepachtige uitsteeksels, die naar welgevallen uitgeworpen kunnen worden en over haar lichaam gezwaaid, als de rups door de wespen wordt aangevallen, of zelfs als de tegenwoordigheid van een mensch haar hindert. De rups is al een heel merkwaardig dier, en 't is belangwekkend haar als zoodanig te bespieden; maar het is de verandering van rups tot pop, waarover ik het hier wil hebben.

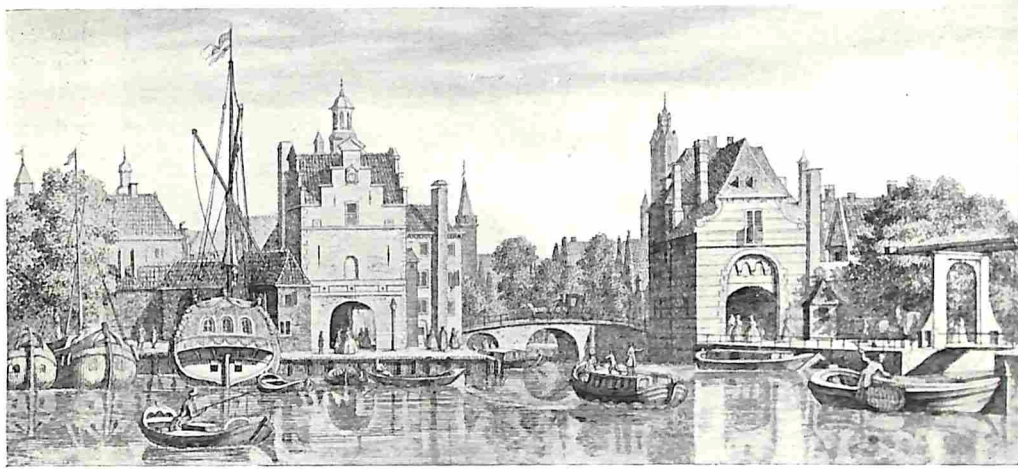
Heeft de rups zich zat gegeten, op wilg of populier, dan begint ze haar mooie kleur te verliezen, wat een zeker teeken is, dat de verandering gauw zal plaats grijpen. Dit geldt van alle vlinderlarven. Als ze de bladeren uit is gekomen, volgt de rups den tak tot waar die uit den boomstam komt en kruipt zoo naar beneden. Is 't een dunne peppel en deugt hij niet voor haar doel, dan gaat ze over den grond naar een andere plaats; maar als de stam van den eersten boom dik

is en de schors ruw en oneffen, dan hoeft ze niet verder te gaan. Heeft ze een holte gekozen tusschen de gebarsten schors, dan gaat ze aan dat kuiltje den vorm geven van haar lichaam; dat doet zij door middel van haar sterke kaken. Nadat de holte netjes afgerond en glad gemaakt is, begint de rups een dak te spinnen, terwijl ze tegelijkertijd stukjes schors afbijt, en ze vermengt met den kleverigen draad, die uit de spinklieren komt.

Langzamerhand wordt het dak, waaraan ze bezig is, dichter, tot de werkster niet meer zichtbaar is; het werk gaat zijn gang echter, want deze bolsterachtige beschutting moet lucht- en waterdicht gemaakt worden en zoo stevig dat er niets in door kan dringen. Het spreekt vanzelf, dat deze cocon zoo hard als cement is, en daar hij grootendeels uit schors van den boom zelf is samengesteld, lijkt hij net op een natuurlijk uitwas, dat slechts het geoefende oog van den entomoloog kan onderkennen. Weldra verpopt de rups zich, een kunstbewerking die 't afwerpen van de huid met de bijtende monddeelen inhoudt. Hoe is het dan mogelijk voor den zachten donzigen vlinder, die in 't volgende voorjaar uit moet komen, door de wanden van zijn gevangenis heen te breken? Behalve een korten zuiger en voelsprietten heeft hij dan geen werktuigen tot zijn beschikking.

Om te begrijpen, hoe de vlinder ontsnapt en de wijze waarop hij te werk gaat, moeten we zorgvuldig met een beitel een cocon losbikken en de pop er uithalen; als we dan de leege huls, die er als een halve amandelbast uitziet, tegen 't licht houden, zullen we zien dat het inwendige geheel gesloten is, op een klein rond dekseltje na bovenin. Men zal opmerken, dat hier minder schors zit en dat het *doorzichtig* is, maar overigens even hard als de rest van 't ding. Dit glazige „dakvenstertje” is zuivere gestolde gom (vloeibaar spinsel) dat door de rups uitgespreid wordt, als ze haar werk voltooit. De samenstelling van het cement is zoo, dat het niet door vocht kan worden aangetast, maar oplost door een alkalische vloeistof, waarmede de vlinder voorzien is en die hij afscheidt, wanneer hij door het popomhulsel breekt

(Wordt vervolgt).

DE SCHIEDAMSCHE EN ROTTERDAMSCHE POORTEN TE DELFT
IN HET MIDDEN DER 18DE EEUW.